

Aan de orde is het **debat** over **het ontslagrecht en de participatietop**

[...]

De heer **Ulenbelt** (SP): [...]

Het is gebruikelijk in dit land dat voornemens van het kabinet op het gebied van arbeidsverhoudingen aan de **SER** of aan de **Stichting van de Arbeid** worden voorgelegd voor advies. Waarom doet de minister dat niet met zijn kennelijke voorstellen voor het ontslagrecht? Moeten die er de eerste woensdag na de zomer doorgedrukt worden? Wat doet de minister als één of meer partijen zijn woorden voor kennisgeving aanneemt en terecht wil praten, zoals mijn fractie dat wil, over "aan de slag" in plaats van "ontslag" of over een "baan" in plaats van "ontslaan"? Hoe waardeert de minister de boycot van de MHP om aanwezig te zijn bij dit agendapunt? Nog maar vier jaar geleden stelde de **Stichting van de Arbeid** vast dat het huidige ontslagstelsel geen belemmeringen vormde voor het functioneren van de arbeidsmarkt en dat bij alternatieven nadelen overheersen.

[...]

De heer **Heerts** (PvdA): Voorzitter. Ik heb enige jaren bij de vakbeweging gewerkt en ik heb nog geen najaars- of overleg meegemaakt dat zonder veel gedoe van tevoren toch tot stand kwam. In die zin is er weinig nieuws aan de hand. Partijen sputteren en dat zal wel door blijven gaan tot a.s. woensdag. Het coalitieakkoord is erop gericht dat veel meer mensen, vooral ook kwetsbare groepen, gaan meedoen. Daarom ook zit de PvdA in deze coalitie. Iedereen is nodig. Daarom is het een goede zaak dat de participatietop er daadwerkelijk komt. Gemeenten, werkgevers en werknemers moeten dat overleg voeren om tot een gezamenlijke agenda te komen. In de richting van D66 zeg ik: Onze inzet is hoofdstuk 5 van het coalitieakkoord, dat handelt over de sociale samenhang. Adviezen van de **SER**, de **Stichting van de Arbeid** en de Raad voor Werk en Inkomen hebben één boodschap: iedereen is nodig en iedereen heeft recht op participatie. Daarom moet die participatietop er komen. Ik ben heel blij dat nu ook de gemeentes meedoen.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Ik heb het gevoel dat mijn collega Heerts een debat over een ander onderwerp voert. Het gaat nu over het ontslagrecht en ik vraag hem wat zijn fractie wil doen om de arbeidsmarkt moderner en soepeler te maken.

De heer **Heerts** (PvdA): Dat red ik niet, want dan moet ik enkele pagina's van het coalitieakkoord voorlezen. In een brede samenhang wordt daar het ontslagrecht besproken.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): De heer Heerts is gekozen in de PvdA-fractie om namens zijn kiezers plannen mee te geven aan het kabinet. De plannen van het kabinet zijn toch niet direct ook de plannen van zijn fractie? Wat wil de PvdA-fractie?

De heer **Heerts** (PvdA): De plannen van mijn fractie staan in het coalitieakkoord, de plannen van het kabinet voor het ontslagrecht ken ik niet.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter. Voordat dit een voorbeeld wordt van zwijgen in de Kamer en zwetsen in de wandelgangen, wil ik de heer Heerts een vraag stellen. Half mei zei hij in een interview dat hij de vergoedingen wil aftoppen tot €90.000 in de publieke en semipublieke sector. Is dat nog steeds zo, of heeft hij in zijn fractie geen poot aan de grond gekregen? Als dat zo is, hoor ik het ook graag.

De heer **Heerts** (PvdA): U mag mij van veel betichten, maar zwetsen doe ik doorgaans niet. Op de vraag van dagblad Trouw wat er zou gebeuren als de Participatietop niet doorging, heb ik geantwoord

dat ten aanzien van de publieke en semipublieke sector werk gemaakt moet worden van de aanpak van topverdieners en de hoogte van hun ontslagvergoedingen; dit is punt 8 op pagina 27 van het coalitieakkoord. Ik heb daar een bedrag bij genoemd.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik mag toch aannemen dat u hier spreekt namens de PvdA-fractie?

De heer **Heerts** (PvdA): Dat mag ik hopen.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik begrijp dat u dit niet zeker weet?

De heer **Heerts** (PvdA): U zegt dat je in de wandelgangen nogal eens wat hoort...

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Mijn vraag is: zou u daar vóór gaan liggen? U bent op dit punt de grote roerganger binnen uw fractie. Gaat de PvdA-fractie dit inbrengen of niet, wacht zij het af, zet zij haar hakken in het zand? Ik wil graag concrete voorstellen van u horen, niet alleen in de krant.

De heer **Heerts** (PvdA): Die leest u niet alleen in de krant: in het coalitieakkoord staat het heel duidelijk, in het beleidsplan is dit verder uitgewerkt. De PvdA-fractie heeft waardering en respect voor de polder. Het woord is nu aan de sociale partners, de gemeenten en het kabinet om hierover te spreken in de Participatietop.

De heer **Nicolai** (VVD): Voorzitter. Monisme is slecht, maar stommetje spelen is nog slechter. Dit is toch een beetje een gotspe. De heer Heerts presteert het inderdaad om het woord ontslag helemaal niet te noemen, alsof het ergens anders over gaat.

De heer **Heerts** (PvdA): Ik was nog niet klaar.

De heer **Nicolai** (VVD): Dan ben ik heel benieuwd naar de rest. Maar wat vindt de PvdA-fractie van het ontslagrecht? U verwijst naar het coalitieakkoord, maar dat is juist het probleem, omdat daarin helemaal niet staat waarom het moet worden besproken en in welke richting het eventueel zou moeten worden bijgesteld. U moet dit toch in ieder geval kunnen zeggen. Ik zal u niet op specifieke aspecten vastbinden, net zo min als de heer Van Hijum. Om welke reden moet het ontslagrecht worden besproken en in welke richting zou er volgens de PvdA-fractie iets aan moeten gebeuren?

De heer **Heerts** (PvdA): In het kader van baan- en uitkeringszekerheid naar werk- en inkomenszekerheid moeten thema's als arbeidsmarktbeleid, scholing, opleidingen, employability, de WW, flexibilisering en de betekenis van het ontslagrecht in samenhang worden besproken.

De heer **Nicolai** (VVD): Het wordt een beetje ernstig; dit is geen antwoord op de vraag en dat weet u ook. Om welke reden moet het ontslagrecht worden besproken en in welke richting moet het worden bijgesteld? Ik zal u een beetje helpen: moet ik u zo begrijpen dat de richting in ieder geval moet zijn dat het de arbeidsmarkt flexibeler maakt en dat daarvoor ook het arbeidsrecht enigszins vereenvoudigd moet worden? Kunt u dit beamen?

De heer **Heerts** (PvdA): In het coalitieakkoord staat dat de WW, flexibilisering en de betekenis van het ontslagrecht moeten worden besproken. De Tweede Kamer maakt immers geen werkgelegenheid; als het kabinet straks met voorstellen komt, creëren wij de randvoorwaarde waarbinnen werkgevers en werknemers dat doen en gemeenten kwetsbare groepen meer mee laten doen.

De heer **Ulenbelt** (SP): Voorzitter. De heer Heerts weet als geen ander hoe dit soort toppen wordt voorbereid: doorgaans zijn er al stukken uitgewisseld, vaak liggen de persberichten al klaar. Heeft hij een stuk onder ogen gehad over wat het kabinet gaat doen bij de Participatietop? Verder herinnert hij eraan dat hij zelf uit de vakbeweging komt. Toen hij daar werkte, zei hij dat de politiek dit soort zaken moet regelen. Nu is hij de politiek. Wat doet hij nu? Blijft hij achter zijn

verkiezingsprogramma staan, waarin stond dat aan het ontslagrecht niet wordt getornd? Daarop is hij gekozen, dus blijft hij daarachter staan?

De heer **Heerts** (PvdA): Ik ben gekozen om met de PvdA zo groot mogelijk te worden, aan het kabinet deel te nemen en daarvoor een compromis te sluiten met andere fracties. Dat is gebeurd. In het coalitieakkoord staat wat wij willen. Na de verkiezingen hebben de verkiezingsprogramma's een belangrijke functie gehad. Daar is hard voor gevochten. Vorige week kreeg mijn collega Tichelaar nog het compliment dat het er in dit land nogal links aan toegaat, dus kennelijk doet het ertoe dat mijn partij meedoet aan de coalitie.

De heer **Ulenbelt** (SP): Ik heb ook gevraagd of u letters op papier heeft gezien over wat het kabinet ter voorbereiding op dit onderdeel voor het overleg heeft opgeschreven?

De heer **Heerts** (PvdA): Ik heb geen stukken van het kabinet gezien.

De heer **Ulenbelt** (SP): Hebt u op een andere manier stukken gezien?

De heer **Heerts** (PvdA): Ik krijg veel stukken.

De heer **Ulenbelt** (SP): Stukken die gaan over het ontslagrecht.

De heer **Heerts** (PvdA): Nee.

De heer **Ulenbelt** (SP): U hebt geen stukken over het ontslagrecht onder ogen gehad in de afgelopen drie maanden?

De heer **Heerts** (PvdA): Nee.

[...]

Minister **Donner**: Voorzitter. Wij staan in Nederland de komende jaar voor een grote opgave, namelijk de opgave hoe wij kunnen voorkomen dat de arbeidsmarkt een knelpunt wordt bij de economische ontwikkeling doordat zij zich neerwaarts gaat bewegen en hoe wij tegelijkertijd de economische ontwikkeling dienstbaar kunnen maken aan de inschakeling op de arbeidsmarkt van groepen die daar nu buiten staan, en tevens kunnen bereiken dat ieders talenten zo goed mogelijk tot zijn recht komen op de arbeidsmarkt.

De komende jaren zal dit meer dan ooit nodig zijn. Wij worden geconfronteerd met voortgaande verschuivingen in de wereld, die onherroepelijk gevolgen hebben voor onze arbeidsmarkt. Wij worden geconfronteerd met technische ontwikkelingen die ervoor zorgen dat arbeidsmarkten niet langer nationaal maar internationaal zijn. Wij worden geconfronteerd met demografische ontwikkelingen die er, anders dan ooit in het verleden, toe zullen leiden dat wij te maken krijgen met een krimpende beroepsbevolking. Deze zal de komende jaren snel gaan krimpen. Bepaalde sectoren zullen worden geconfronteerd met een uitval van meerdere tientallen procenten van de werknemers in die sector. Dat is de opgave waarvoor wij staan. Wij zien het nu al in de vacaturecijfers. Er is een miljoen vacatures, al miskent dat cijfer dat er een groot aanbod tegenover staat. Er is niettemin een tekort in het aanbod in de orde van grootte van 200.000 tot 250.000 vacatures. Desondanks blijven in de huidige economie groepen aan de kant staan die niet worden ingeschakeld. Dat is het complexe geheel waarmee het kabinet de komende tijd zal worden geconfronteerd.

Dat is ook de achtergrond waartegen het kabinet in het beleidsprogramma de doelstelling van sociale partners in het advies van de **SER** onderschrijft. Het streven is, te komen tot een arbeidsparticipatie van 80%. Dat is een niveau dat tot dusver nergens in Europa wordt gehaald. Wij zullen het echter moeten halen, gelet op de situatie op onze arbeidsmarkt en de demografische ontwikkeling. Dit betekent dat wij er de komende jaren, tot 2011, voor zullen moeten zorgen dat wij 200.000 banen extra creëren. Het gaat daarbij om betaald werk in de arbeidsmarkt.

Wij zullen dat moeten doen door de bestaande reservoirs op het terrein van ouderen aan te boren. Wij moeten er vooral voor zorgen dat de uitstroom van ouderen afremt, maar ook dat ouderen die buiten de arbeidsmarkt staan de kans krijgen om toe te treden. De verschillen zijn substantieel. Iemand die ouder is dan 57,5 jaar heeft 4% kans dat hij binnen twee jaar vanuit een uitkering weer werk vindt. Iemand met een lagere leeftijd heeft, gemiddeld over alle leeftijden, 40% kans daarop. Het gaat om zulke verschillen.

Hetzelfde geldt voor het reservoir bij de vrouwen. Dat is niet zozeer kwantitatief het geval, maar vooral qua gewerkte uren. Wij zullen voorts moeten proberen om het nog steeds substantiële deel van de bevolking dat gedeeltelijk arbeidsongeschikt is, in te schakelen voor arbeid. Dat is evenzeer in het belang van die mensen. Hetzelfde geldt voor verschillende groepen jongeren, waaronder de Wajong'ers en de allochtone jongeren. Kortom, voor al deze groepen zullen wij de komende tijd een plaats op de arbeidsmarkt moeten zien te realiseren. Dat zal geen geringe inspanning vergen. Het inschakelen van deze mensen gaat namelijk niet vanzelf. Hiervoor is een groot aantal maatregelen nodig. Een groot aantal partijen die vanavond hier zijn vertegenwoordigd, is van mening dat in dit licht het vraagstuk van het ontslagrecht aan de orde moet komen. Niet omdat daarmee deze problemen zouden zijn opgelost, maar omdat dit onderdeel van de gehele problematiek aan de orde moet komen. Dit is niet alleen het oordeel van het kabinet – als dat wel zo was, hadden wij het niet op agenda van de participatietop gezet – maar dit is ook het oordeel van de sociale partners. Zij hebben hierover reeds gesproken in het MLT-advies¹. Zij hebben hierover ook gesproken in de conclusies bij het advies over de wijziging van de WW², maar ook bij andere gelegenheden zijn zij tot het oordeel gekomen dat dit onderwerp besproken moet worden.

De heer **Nicolai** (VVD): U zei zojuist dat het voor oudere werknemers moeilijk is om aan de slag te komen. Dat is al moeilijk als je ouder bent dan veertig, maar zeker als je ouder bent dan vijftig. Zou niet een van de factoren die ervoor zorgen dat ouderen moeilijk aan de slag komen, te maken hebben met het feit dat het voor de werkgever duur is om die persoon door of uit te laten stromen? Met andere woorden, die extra vergoeding voor oudere werknemers maakt het ze eerder moeilijker dan gemakkelijker om aan de slag te komen. Die vergoeding is dus eerder een nadeel dan een voordeel.

Minister **Donner**: Er zijn inderdaad verschillende rapporten die erop wijzen dat dat mogelijk een factor is.

De heer **Ulenbelt** (SP): U verwijst naar rapporten die ooit zijn uitgebracht. Ik lees een passage voor uit een van die rapporten: Er zijn geen duidelijke aanwijzingen dat het Nederlands wettelijk ontslagstelsel als zodanig de werking van de arbeidsmarkt ongunstig zou beïnvloeden. Ik vermoed dat u weet in welk rapport deze passage staat. Nee? Zij staat in een rapport van de **Stichting van de Arbeid**. Werkgevers en werknemers trekken dus deze conclusie.

Minister **Donner**: Ik heb verwezen naar het MLT-advies van de **SER**, en daarin staat wat anders. Wij kunnen elkaar eindeloos met teksten om de oren slaan, maar ik hoef hier vandaag alleen maar te luisteren om te weten dat een groot deel van de partijen hier van mening is dat het voorgaande in ieder geval een punt is dat besproken moet worden.

De heer **Ulenbelt** (SP): Maar wilt u voortaan zowel het ene als het andere vermelden? Wilt u bij het debiteren van uw citaat uit het MLT dit citaat van de **Stichting van de Arbeid** ook geven?

Minister **Donner**: Ik kan ook verwijzen naar andere uitspraken van de **Stichting van de Arbeid**, uitspraken waarmee zij iets anders concluderen, bijvoorbeeld die in de rapporten uit 2004 en 2005. Je kunt altijd wel een bepaalde stelling vinden, maar het gaat niet alleen om de vraag wat de waarheid is. Alleen al de wijze waarop hier over het onderwerp is gesproken en de wijze waarop in de afgelopen dagen erover is gesproken, tonen aan dat dit punt in ieder geval besproken moet worden. Dat aspect

---

¹ SER-advies 2006/08 Welvaartsgroei door en voor iedereen: Advies over het sociaal-economisch beleid op middellange termijn

² SER-advies 2005/05 Advies Toekomstbestendigheid Werkloosheidswet

heeft het kabinet in aanmerking genomen bij het vermelden van dit onderwerp op de agenda van de participatietop. Ik wijs er ook op dat dat soort overleg niet plaatsvindt naar aanleiding van voorstellen van het kabinet. Het punt is gewoon aan de orde gesteld en de partijen geven hun perceptie van de problematiek. De hoop is dat als wij inderdaad tot de conclusie komen dat sprake is van een probleem, wij gemeenschappelijk met een regeling kunnen komen. Het is onze inzet om dit probleem en alle andere problemen die samenhangen met de vraagstukken die ik genoemd heb, aan de orde te stellen. Wij hopen tijdens het beoogde overleg of op een andere wijze de neuzen in dezelfde richting te krijgen en stappen te kunnen zetten. Een ding is duidelijk: het is niet zo dat het volgende week woensdag moet plaatsvinden, en anders niet. De participatietop is een onderdeel van het bredere vraagstuk hoe wij in de komende vier jaar de maatregelen kunnen nemen die nodig zijn om die arbeidsmarkt te laten functioneren. Dat is op dit moment het enige antwoord dat ik kan geven op de verschillende vragen.

[...]

De heer **Heerts** (PvdA): Voorzitter. In die zin wens ik het kabinet ook heel veel succes dat ieders talenten ook benut kunnen worden en dat daar de basis voor wordt gelegd in de participatietop. En niet alleen de bijdrage van de sociale partners, maar ook die van de gemeenten is daarvoor van belang. In de richting van de heer Nicolaï wil ik het volgende zeggen. Ik heb het beleidsprogramma er nog even op nageslagen. Daarin staat: onder andere te zoeken naar een nieuw evenwicht tussen scholing, inkomensverzekering en ontslagbescherming. Dat moet ook aan de orde komen. Ik heb nog wel een paar concrete vragen aan de minister. Hoe staat het met de effecten van het onderzoek naar de nieuwe WW die nu al een tijdje loopt? Is daar al zicht op? Kan de minister daar op reageren?

De heer **Nicolaï** (VVD): Dit is bijna een provocatie, want dit zegt toch helemaal niets! In welke richting moet dat ontslagrecht volgens de heer Heerts worden veranderd?

De heer **Heerts** (PvdA): Ik ga dat allemaal niet meer voorlezen, maar nieuw evenwicht betekent dat er in die samenhang naar gekeken moet worden. Verder wil ik nog meegeven aan het kabinet dat punten als markt voor de persoonlijke dienstverlening en participatiebanen heel nadrukkelijk op de agenda moeten komen.

Ik heb tot slot een vraag aan het kabinet. Ik mag aannemen dat de Kamer na de top op woensdag zo snel mogelijk wordt geïnformeerd over de uitkomsten van die top, zodat wij hier de volgende ronde kunnen hebben.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Vindt u met mij dat de ontslagbescherming, dat vind ik een betere term, eenduidiger en eerlijker moet worden en dat ook de mensen aan de onderkant, de outsiders, de flexwerkers, de vrouwen, de arbeidsongeschikten, daarbij beter moeten worden bediend? Wat is daarop uw antwoord? Ja of nee? En komt u mij niet aan met dat plaatjesboek, want dan ga ik echt over de rooie!

De heer **Heerts** (PvdA): Dat wil ik u op uw verjaardag niet aandoen.

Het gaat erom dat wij niet alleen maar bezig bent met hoe je van mensen afkomt. Het gaat er juist om hoe wij kunnen bereiken dat mensen toetreden tot de arbeidsmarkt. Natuurlijk willen wij dat. Wij zijn van de Partij van de Arbeid. Wij willen dat zoveel mogelijk mensen meedoen. Dat weet u toch van ons? Dat hoeft ik toch niet steeds te herhalen? Natuurlijk gaat het erom mensen die in de WAO zitten te verleiden om weer deel te nemen. Het kabinet heeft al toegezegd dat mensen de WAO uit zullen worden verleid met een rechtsbescherming, zodat zij wel weer kunnen meedoen. Overigens, nog dank aan de collega's die mijn motie hebben gesteund. Het kabinet heeft beloofd voor Prinsjesdag met het grote voorstel daarover te komen. Dus komt u niet steeds bij mij aan met het verwijt dat wij niets doen, want wij doen wél wat.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Is een eenduidiger en eerlijker ontslagbescherming voor u bespreekbaar op de participatietop? Daar gaat het nu even om, mijnheer Heerts.

De heer **Heerts** (PvdA): Alle afspraken die tot een beter evenwicht leiden, eenvoudiger procedures om mensen van baan naar baan te helpen, de **Stichting van de Arbeid** heeft er boeken over geschreven, net als **SER** en **RWI**. Ik heb echt de overtuiging dat er in de cultuur in ons land iets is veranderd en dat wij van werk naar werk heiliger hebben verklaard dan met veel geld naar huis worden gestuurd voordat je aan je AOW toe bent.

[...]